

СИНКРЕТИЗМ ЛІНГВІСТИЧНИХ І ПРАВНИЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Возняк І. З.

*асистент кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-3224-9121
ihor.z.vozniak@lpnu.ua*

Ключові слова: юридичний переклад, проблемні аспекти перекладу, юридичний дискурс, правова лінгвістика, мова законодавчих актів.

У статті здійснено аналіз труднощів юридичного перекладу в багатомовній супранациональній правовій системі Європейського Союзу, стати членом котрого має намір Україна. Актуальність дослідження зумовлена потребою наукового осмислення труднощів перекладу актів ЄС, оскільки в разі вступу України до ЄС потрібно буде якісно перекладати великі масиви юридичних документів. Обґрунтовано інтердисциплінарність юридичного перекладу, яка полягає в тому, що перекладач повинен не лише володіти навичками перекладу, але й мати базові знання права, вміти зіставляти правові концепти різних правових систем і здійснювати пошук необхідної правової інформації. Акцентовано увагу на необхідності опанування навичок правотлумачення та здібності правильно вибирати стратегії тлумачення права.

На прикладі аналізу Регламенту № 650/2012 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року англійською, німецькою та польською мовами показано основні перекладацькі труднощі під час роботи над подібним актом. Оскільки було наголошено на тому, що основоположними одиницями правничої мови не є слова, а радше концепти, які є виразниками юридичних правил, було продемонстровано важливість розуміння юридичних концептів для їх правильного відтворення іншими мовами. Наголошено на тому, що мови, які визнано офіційними в різних державах, можуть мати специфічні юридичні підмови, та визначено на прикладі німецькомовного тексту Регламенту, що навіть в актах ЄС можна простежити існування таких підмов. Наголошено на тому, що перекладач міжнародно-правових актів до певної міри відіграє роль нормпроектувальника. Описано тактики засвоєння та відчужування в перекладі актів ЄС. Перелічено основні компетентності юридичного перекладача.

Зроблено висновок про те, що юридичний переклад вимагає особливих підходів, які засновані на інтердисциплінарності, та вказано основні вимоги до фахівця у сфері юридичного перекладу.

SYNCRETISM OF LINGUISTIC AND LEGAL COMPETENCIES IN TRANSLATION OF LEGISLATIVE ACTS OF THE EUROPEAN UNION

Vozniak I. Z.

*Assistant at the Department of Applied Linguistics
Lviv Polytechnic National University
Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3224-9121
ihor.z.vozniak@lpnu.ua*

Key words: *legal translation, problematic aspects of translation, legal discourse, legal linguistics, language of legislative acts.*

The article analyses the difficulties of legal translation in the multilingual supranational legal system of the European Union, which Ukraine intends to become a member of. The relevance of the study is determined by the need for a scholarly comprehension of the difficulties of translating EU acts, since in the event of Ukraine's accession to the EU, it will be necessary to translate large volumes of legal documents. It was proven that legal translation has an interdisciplinary nature, which is manifested by the fact that a translator must possess not only translation skills but also basic knowledge of the law, be able to compare legal concepts of different legal systems and search for the necessary legal information. The emphasis is laid on the need to master the skills of legal interpretation and the ability to choose legal interpretation strategies correctly.

The main translation difficulties when working with such an act are shown by the example of the analysis of Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 in English, German, and Polish. Since it was emphasized that the fundamental units of legal language are not words, but rather concepts expressing legal rules, the importance of understanding legal concepts for their correct rendering in other languages was demonstrated. The article emphasizes that languages recognized as official in different states may have specific legal sublanguages and the research discovered based on the German-language text of the Regulation that the existence of such sublanguages can be traced even in EU acts. It was emphasized that a translator dealing with international legal acts plays to a certain extent the role of a norm drafter. The article describes tactics of familiarization and exteriorization in the translation of EU acts, as well. The main competencies of a legal translator are listed in the article's closing part. It was concluded that legal translation requires specific approaches based on interdisciplinarity, so the main requirements for a specialist in the field of legal translation were indicated in the conclusions.

Постановка проблеми. Український законодавець уже протягом багатьох років активно працює над гармонізацією українського законодавства з правом Європейського Союзу з огляду на задекларований у Конституції євроінтеграційний курс держави. Однак важливим складником цієї правової інтеграції є не лише адаптація українських законодавчих актів до норм ЄС, а й потреба здійснити переклад величезного масиву нормативно-правових актів ЄС. Відповідно, необхідність доктринальних напрацювань у сфері юридичного перекладу зі специфікою супранациональної багатомовної правової системи зумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що переклад актів ЄС був і є об'єктом досліджень багатьох українських науковців. До тих, хто протягом останніх кількох років досліджував і досліджує цю тематику, належать С. Владика, Л. Гуня, Н. Дубневич, Д. Касяненко, Л. Логінова, Л. Поліщук, Т. Пушкар, І. Турчин, Л. Ярова й ін. Однак більшість праць у цій сфері стосуються мовних аспектів юридичного перекладу та практично не зачіпають правової сторони. Варто, однак, зазначити, що компетенції, які потрібні в цій сфері, розглядала Е. Палійчук. Тож ця стаття покликана підійти до цієї проблематики з позицій як філології, так і права (зокрема,

теорії правотлумачення) й описати головні труднощі, які можуть виникати у процесі перекладу міжнародних законодавчих актів.

Мета і завдання статті. Мета статті полягає у виявленні основних перекладацьких викликів в умовах багатомовної супранаціональної правової системи, які можуть поставати під час перекладу законодавчих актів ЄС. Завданнями статті є синкретичний аналіз поняття юридичного перекладу й опис головних факторів, на які повинен зважати перекладач для належного перекладу актів ЄС, на прикладі аналізу Регламенту № 650/2012 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року щодо юрисдикції, застосовного права, визнання і виконання рішень та прийняття і виконання автентичних документів у спадкових справах та щодо створення Європейського сертифіката спадкування (далі – Регламент), а саме версій Регламенту англійською, німецькою та польською мовами [Regulation...], на предмет виявлення основних перекладацьких труднощів.

Об'єктом дослідження є юридичний переклад законодавчих актів інституцій Європейського Союзу.

Предметом дослідження є проблемні аспекти перекладу законодавчих актів Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Особливістю юридичного перекладу є те, що він існує не суто як міжмовне транскодування, а тісно переплетений з таким видом юридичної діяльності, як правотлумачення. Це зумовлено тим, що під час своєї роботи перекладач не просто повинен передати зміст наданого документа, але й брати до уваги те, що він буде об'єктом тлумачення, котре, найімовірніше, здійснюватимуть саме правники в межах їхньої професійної діяльності. Крім того, юридичний переклад передбачає не просто зміну одного мовного коду на інший, але й перехід від однієї правової системи до іншої.

Таким чином, цілком можна підтримати думку про те, що юридичний переклад вимагає інтердисциплінарних підходів. Так, перекладач і професор Женевського університету Фернандо Прієто Рамос зазначає, що, хоч і фахівець у сфері юридичного перекладу не обов'язково повинен мати такі ж знання, як і професійний юрист, важливо, щоб перекладач мав достатні правові знання, щоб розуміти місце документів у їх юридичному та процедурному контексті, а також розуміти юридичні наслідки, до яких можуть призвести тексти мовою оригіналу та мовою перекладу [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. Юридичний переклад також передбачає застосування прийомів порівняльного правознавства перед початком самої перекладацької роботи, тож перекладач мусить дивитися на текст оком «правника-лінгвіста», тобто він має

бути обізнаний з правилами інтерпретації, юридичного міркування, з правовими інституціями та процедурами, з юридичною мовою та тими джерелами правової інформації, якими користуються юристи [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. Перекладачі та правники можуть по-різному підходити до аналізу одного й того ж документа: те, що перекладачу може здаватися важливим, матиме невелике значення для правника, натомість для останнього набагато більше значення можуть мати, приміром, окремі поняття та їхній взаємозв'язок як у конкретному тексті, так і з іншими юридичними текстами в межах правової системи, про що перекладач може і не здогадуватися. Тому можемо говорити ще й про те, що в юридичному перекладі важливою є не лише внутрішньотекстова узгодженість, але й узгодженість зовнішня з усім юридичним дискурсом.

Про такий взаємозв'язок перекладу та права говорять не лише перекладознавці, але й самі правники. Так, дослідники з факультету права й адміністрації Сілезького університету в Катовицях Матеуш Зайферт і Зигмунт Тобор зазначають, що поширеною є думка про тісний взаємозв'язок юридичного перекладу та правотлумачення [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1672]. Погоджуватися з цією думкою можна з тієї позиції, якщо вважати, що в них однаковий об'єкт, на який спрямована пізнавальна діяльність, а саме юридичний текст, і що існує однакова мета – інтерпретація юридичних смислів, закодованих мовними засобами.

Хоча всі офіційні мови держав-членів мають однаковий статус на рівні ЄС (у ЄС офіційними є 24 мови), однак переклад актів ЄС українською мовою, найімовірніше, здійснюють і здійснюватимуть з англійської мови. Аналіз різномовних версій Регламенту показує, що це може породити певні проблеми. Так, сама назва Регламенту англійською мовою містить термін «*succession*», однак українською мовою його можна перекласти по-різному. Якщо ж перекласти цей термін як « *правонаступництво*», це не відповідатиме сфері регулювання цього Регламенту (відповідно до ч. 1 ст. 1 Регламенту вона стосується спадкування майна померлої особи), оскільки поняття правонаступництва використовують не лише в контексті спадкового права, але й господарського та міжнародного права. Доцільніше перекласти цей термін як «*спадкування*». Подібного підходу дотримувалися під час підготовки тексту Регламенту німецькою та польською мовами: німецькою використано поняття «*Erbsachen*» (а також інші терміни з основою *Erb-*, напр., «*Erbvertrag*» – «*спадковий договір*») та «*Rechtsnachfolge von Todes wegen*» (дослівно – « *правонаступництво внаслідок смерті*»), а польською – «*dziedziczenie*» та словосполучення з прикметником «*spadkowy*» (напр.,

«*postępowanie spadkowe*» – «спадковий процес»). Тому перекладач для вибору правильного терміна повинен уміти визначати предмет правового регулювання акта та брати до уваги те, до яких правовідносин буде застосовано ці норми права.

Існує й дещо інша думка, відповідно до якої правотлумачення можна розуміти як особливий вид перекладу – «інтралінгвальний», тобто такий переклад, який відбувається в межах однієї мови [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1672]. Хорватська дослідниця Мартіна Байчіч на основі аналізу фахової літератури робить висновок, що інтерпретація в праві необов'язково є тим самим, що й інтерпретація в перекладознавстві [Вайчіч, 2017, с. 109]. Так, в українській правничій науці виділяють такі групи теорій правотлумачення: 1) аналітичні теорії (зв'язка концепцій, які розроблені в межах т. зв. аналітичної філософії); 2) теорії аргументації (зазвичай описують практичне судження, а теоретичне залишається для логіки та емпіричної епістемології); 3) герменевтичні (досліджуються загальні закономірності змістової інтерпретації смислу різних письмових текстів); 4) телеологічні теорії (норма служить певній меті, тому її слід тлумачити таким чином, щоб забезпечити її досягнення та реалізацію); 5) теорії оригіналізму (найпоширенішими напрямками є інтенціоналізм і текстуалізм, згідно з якими законодавчий текст на момент його створення має певне закріплене значення) [Балинська, 2021, с. 20]. Перекладач повинен не лише вміти трактувати норми права, але й знаходити баланс між цими всіма теоріями правотлумачення. Так, приміром, перекладаючи «*succession*» як «спадкування» в контексті цього Регламенту, перекладач застосовуватиме прийом інтенціоналізму, оскільки зважає на намір правотворця.

М. Зайферт і З. Тобор додають, що право – це не про слова, а про концепти, які є виразниками юридичних правил, тож перекладачі повинні розуміти саме концепти [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1675]. Тому складність юридичного перекладу зумовлена не так лінгвістичними, як позамовними факторами, а саме рівнем обізнаності з відповідними правовими системами, а також здібністю перекладача аналізувати юридичні документи й узгоджувати результати свого перекладу з концептами цільової правової системи.

Кожна правова система може по-різному розуміти подібні за своєю природою концепти та використовувати для їх позначення й опису різні терміни. Одним із головних концептів цивільного права є здатність особи набувати прав, користуватися ними та нести відповідальність за свої дії (в українській правовій доктрині – правоздатність, дієздатність, деліктоздатність). Так, у Регламенті вжито термін «*legal capacity of natural*

persons», який за англійським правом охоплює всі три вищезазначені складники правосуб'єктності. Однак відмінності між правовими системами враховано в німецькому та польському тексті, у котрих вжито «*Rechts-, Geschäfts- und Handlungsfähigkeit von natürlichen Personen*» та «*zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych*». Більше того, у німецькому перекладі бачимо використання трьох компонентів, а в польському – двох, оскільки «*Geschäfts- und Handlungsfähigkeit*» змістовно відповідають польському поняттю «*zdolność do czynności prawnych*», тобто в німецькій правовій доктрині дещо відмінна систематизація складників правосуб'єктності. Невраховання подібних відмінностей у перекладі може мати негативні наслідки, оскільки юристи в різних країнах Європи можуть розуміти ті самі норми по-різному, хоча намір суб'єкта правотворення полягав у тому, щоб у всіх державах-членах ЄС ці норми мали однакове застосування.

Також варто пам'ятати, що для англійського права характерним є використання різних латинських висловів, які можуть мати специфічне для Великої Британії чи США змістове наповнення. Хоча на рівні ЄС рекомендують уникати використання таких концептів, однак їх можна побачити в Регламенті. Приміром, англ. «*forum necessitatis*» – нім. «*Notzuständigkeit (forum necessitatis)*» – пол. «*forum necessitatis*»; англ. «*lis pendens*» – нім. «*Rechtshängigkeit*» – пол. «*zawisłość sprawy*»; англ. «*a right in rem*» – нім. «*das dingliche Recht*» – пол. «*prawo rzeczowe*». Як бачимо, німецькою та польською мовою ці латинські вислови здебільшого передано відповідниками.

Важко не погодитися з висновками німецького професора права Уве Кішеля, що нема єдиної, приміром, німецької юридичної мови, а існують юридичні підмови [Kischel, 2009, с. 9], тобто одне й те саме слово може виражати різні правові поняття в Німеччині й Австрії, чи, навпаки, для одного й того самого поняття можуть існувати різні терміни. Подібне справджуватиметься у випадку з (дозволимо собі припустити) практично всіма мовами, які визнані офіційними в щонайменше двох державах (а надто коли це держави з досить відмінним суспільним устроєм чи відмінними правовими системами). Крім того, використання тієї чи іншої мови для творення міжнародного права (йдеться насамперед про англійську мову) також матиме вплив на те, якими мовними засобами послуговуватимуться суб'єкти міжнародного права і міжнародних відносин, та на нюанси значення окремих термінів.

Носії різних мов і культур можуть по-різному ставитися до тих самих речей і явищ через особливості національного менталітету, а тому можуть

бути кількісні та якісні розбіжності щодо слів на позначення подібних речей і явищ. Це можна побачити на прикладах ст. 57 і 58 Регламенту. У ст. 57 використано поняття «*security, bond or deposit*», які німецькою передано як «*Sicherheitsleistung oder Hinterlegung*», а польською – «*zabezpieczenie, gwarancja lub kaucja*», тобто, як бачимо, існує кількісна відмінність між цими варіантами однієї й тієї ж частини нормативно-правового припису. У ст. 58 можна побачити ще більше відмінностей: англ. «*charge, duty or fee*», нім. «*Stempelabgaben oder Gebühren*», пол. «*opłaty i należności*». Крім того, у німецькому тексті використано поняття «*Stempelabgaben*», котре використовують у Швейцарії (яка не є членом ЄС), але не використовують у законодавчих актах Німеччини (там спорідненим поняттям буде «*Bearbeitungsgebühr*»), тоді як в Австрії обмежено використовують поняття «*Stempelgebühren*». Як демонструє цей приклад, у межах однієї мови можуть існувати різні підмови, насамперед юридичні.

Ф. Пріето Рамос слушно зазначає, що у випадку міжнародних і супранаціональних правових систем результати перекладацької праці часто стають обов'язковими нормативно-правовими приписами, тож у цих випадках перекладач ще й бере на себе роль нормопроектувальника [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. М. Байчіч звертає увагу на позицію професора права Утрехтського університету Яапа Бааія, який у контексті юридичного перекладу використовує терміни засвоєння (*familiarization*) та відчужування (*exteriorization*) [Bajčić, 2017, с. 110]. Я. Бааій стверджує, що тактика засвоєння в перекладі ЄС вимагає адаптування вихідного тексту до правової культури держави-члена шляхом використання тієї правничої мови, яка відома в тій державі, а тактика відчужування вимагає застосування юридичної мови та термінології, які є чужими для національних правових культур держав-членів [Bajčić, 2017, с. 110]. На його погляд, переклад в інституціях ЄС характеризується поєднанням цих двох підходів, хоча саме відчуження з більшою вірогідністю краще відображає специфіку права ЄС [Bajčić, 2017, с. 110]. Це можна пояснити тим, що використання чужорідних для національної правової системи понять дозволяє чітко відмежувати національне право від супранаціонального права, а отже, суб'єкти правовідносин не мають сумнівів щодо природи того чи іншого поняття.

Прикладом засвоєння може бути те, як термін англ. «*legal aid*» і пол. «*pomoc prawna*» було передано нім. «*Prozesskostenhilfe*». Український відповідник «*правнича допомога*» за своєю мотивацією та морфологічною структурою відповідає англійському та польському відповідникам, однак німецький термін за своєю структурою не

цілком відповідає всім іншим. Якщо морфологічно розібрати термін «*Prozesskostenhilfe*», то ми побачимо, що він складається з основ «*Prozesskosten*» («*процесуальні витрати*») та «*Hilfe*» («*допомога*»), тобто цей німецькомовний термін фактично означає «*допомогу з процесуальними витратами*», а тому можна стверджувати, що між англ. «*legal aid*» і нім. «*Prozesskostenhilfe*» може існувати певна відмінність, передусім щодо обсягу цих понять (німецькомовне поняття може бути вужчим за англійське поняття). Однак у німецькому праві використовують саме цей термін, а тому перекладачі-нормопроектувальники вирішили скористатися стратегією засвоєння та використати саме те поняття, яке використовують у Німеччині (тоді як в Австрії використовують синонімічне поняття «*Verfahrenshilfe*», оскільки «*Prozess*» та «*Verfahren*» часто є синонімами). Натомість прикладом відчужування можемо вважати вище описаний термін «*Stempelabgaben*». Як бачимо, навіть у межах одного акта можна знайти приклади застосування двох протилежних підходів.

Слід погодитися з думкою професорки перекладознавства Гранадського університету Гваделупи Соріано Барабіно, що фахівці у сфері юридичного перекладу мусять мати глибокі знання загальної та правничої мови принаймні двох правових культур, і річ тут не тільки в обізнаності з термінологією, фразеологією та концептами, але й у навичках належного письмового викладу інформації та трактування написаного юридичною мовою (*legalese*) [Soriano Barabino, 2020, с. 286–287]. З погляду міжкультурної компетентності перекладачі повинні не лише знати відповідну правову систему, але й орієнтуватися в тому, як вона розвивається разом із поступом суспільства, а також вони мусять бути обізнані із соціальними та політичними реаліями відповідного суспільства [Soriano Barabino, 2020, с. 287]. Звісно, не варто очікувати від перекладача експертного рівня знань про інші правові системи, однак він повинен уміти знаходити потрібну правову інформацію для вирішення перекладацьких проблем [Soriano Barabino, 2020, с. 287]. Таким чином, можемо говорити про те, що юридичний переклад вимагає специфічного набору жорстких (*hard skills*) і м'яких (*soft skills*) навичок.

Коли йдеться, приміром, про навички письмового викладу інформації, та ще й відповідно до конвенцій юридичної мови, то варто розглянути синтаксичні особливості побудови приписів. Так, англійською мовою нормативно-правові приписи викладають із використанням модального дієслова «*shall*», яке свідчить про імперативність висловлювання, натомість у німецькій і польській мові достатньо дієслів у формі дійсного способу

для вираження імперативності правової норми (див. ч. 1 ст. 39 Регламенту):

Англ. *A decision given in a Member State shall be recognised in the other Member States without any special procedure being required.*

Нім. *Die in einem Mitgliedstaat ergangenen Entscheidungen werden in den anderen Mitgliedstaaten anerkannt, ohne dass es hierfür eines besonderen Verfahrens bedarf.*

Пол. *Orzeczenie wydane w państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.*

Однак варто додати, що у двох випадках англ. «shall» було перекладено нім. «muss», а в одному з цих двох – ще й пол. «musi» без жодної очевидної для цього причини.

Також юридична англійська мова характеризується використанням застарілих слів або таких, які використовують виключно у сфері права, прирізом, «to seise» («скликати (про суд)»), котре, як правило, використовують у пасивній формі. Німецькою та польською мовою цю лексему передано по-різному залежно від структури речення:

англ. «the court seised» – нім. «das angerufene Gericht» – пол. «sąd, do którego wniesiono sprawę»;

англ. «by the court seised of those proceedings» – нім. «von dem mit diesem Verfahren befassten Gericht» – пол. «przez sąd, przed którym wszczęto to postępowanie» (один випадок такого перекладу, хоча лексему «wszczęto» використано і в інших контекстах);

англ. «the court seised» – нім. «das befasste Gericht» (лише два випадки такого перекладу) – пол. «sąd, do którego wniesiono sprawę».

У ст. 14 Регламенту взагалі відбулася зміна структури норми через мовні фактори. В англійському та німецькомовному тексті йдеться про те, коли починаються повноваження суду (англ. «...a court shall be deemed to be seised», нім. «...gilt ein Gericht als angerufen»), тоді як у польськомовному тексті йдеться про те, коли справу вважають внесеною до суду («...sprawę uważa się za wniesioną do sądu»).

Глибший і детальніший аналіз цього Регламенту й інших актів дозволить виявити ще більшу кількість нюансів юридичного перекладу в інституціях ЄС, однак і проведений вище аналіз демонструє складність юридичного перекладу в супранціональній багатомовній правовій системі.

Висновки. Юридичний переклад вимагає особливих підходів, які засновані на інтердисциплінарності, оскільки перекладач повинен не лише досконало володіти мовою оригіналу та мовою перекладу (тобто мати ґрунтовну філологічну та перекладацьку підготовку), але й розумітися у сфері права та вміти застосовувати навички пра-

вотлумачення та методи порівняльного правознавства. Крім того, фахівець у сфері юридичного перекладу повинен уміти користуватися джерелами права та мати чудові навички пошуку необхідної для здійснення перекладацької діяльності правової інформації.

Особливості права ЄС полягає в тому, що воно є багатомовним, а тому всі акти чи то пишуть, чи то перекладають усіма офіційними мовами водночас. Оскільки Україна має намір стати членом ЄС, виникне потреба перекласти весь законодавчий масив ЄС українською мовою. Як засвідчило це дослідження, переклад актів ЄС породжує чимало перекладацьких викликів, пов'язаних, зокрема, з відмінностями в правових системах, особливостями використання правової термінології та конструюванням нормативних приписів, а тому актуальними та перспективними є дослідження проблем перекладу актів ЄС і компетентностей, якими повинні володіти фахівці в цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балинська О. М. Проблеми тлумачення правових норм : посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 392 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4092/1/ПроблТлумПРАВнорм_Балин.pdf (дата звернення: 13.01.2025).
2. Bajčić M. New Insights into the Semantics of Legal Concepts and the Legal Dictionary. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamin's Publishing, 2017. 236 p. <https://doi.org/10.1075/tlrp.17>.
3. Kischel U. Legal Cultures – Legal Languages. *Translation Issues in Language and Law*. Palgrave Macmillan, London. P. 7–17. URL: https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/lk-kischel/Schriften/Legal_Cultures-_Legal_Languages.pdf (дата звернення: 13.01.2025).
4. Prieto Ramos F. Developing legal translation competence: an integrative process-oriented approach. *Comparative Legilinguistics*. 2017. № 5. P. 7–22. <https://doi.org/10.14746/cl.2011.5.01>.
5. Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession / *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-DE-PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A32012R0650> (дата звернення: 13.01.2025).
6. Soriano Barabino G. Cultural, textual and linguistic aspects of legal translation: A model of text analysis for training legal translators. *Inter-*

national Journal of Legal Discourse. 2020. № 5 (2). P. 285–300. <https://doi.org/10.1515/ijld-2020-2037>.

7. Zeifert M., Tobor Z. Legal Translation Versus Legal Interpretation. A Legal-Theoretical Perspective. *International Journal for the Semiotics of Law*. 2022. № 35. P. 1671–1687. <https://doi.org/10.1007/s11196-021-09837-7>.

REFERENCES

1. Balynska, O. M. (2021). Problemy tлумachen-
nia pravovykh norm: posibnyk [Problems of
interpretation of legal norms: a guide]. Lviv:
Lviv State University of Internal Affairs.
Retrieved from: [https://dspace.lvduvs.edu.ua/bit-
stream/1234567890/4092/1/ПроблТлумПРАВ-
норм_Балин.pdf](https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4092/1/ПроблТлумПРАВ-
норм_Балин.pdf). [in Ukrainian].
2. Bajčić, M. (2017). *New Insights into the Seman-
tics of Legal Concepts and the Legal Dictionary*.
Amsterdam-Philadelphia: John Benjamin's Pub-
lishing.
3. Kischel, U. (2009). Legal Cultures – Legal
Languages. In: Olsen, F., Lorz, A., Stein, D.
(eds) *Translation Issues in Language and Law*.
Palgrave Macmillan, London. Retrieved from:
[https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-
greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/ls-kischel/
Schriften/Legal_Cultures-_Legal_Languages.
pdf](https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-
greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/ls-kischel/
Schriften/Legal_Cultures-_Legal_Languages.
pdf).
4. Prieto Ramos, F. (2017). Developing legal
translation competence: an integrative process-
oriented approach. *Comparative Legilinguistics*,
5, 7–22. <https://doi.org/10.14746/cl.2011.5.01>.
5. Regulation (EU) No 650/2012 of the European
Parliament and of the Council of 4 July 2012
on jurisdiction, applicable law, recognition and
enforcement of decisions and acceptance and
enforcement of authentic instruments in matters
of succession and on the creation of a European
Certificate of Succession / *EUR-Lex*. Retrieved
from: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/
EN-DE-PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX-
%3A32012R0650](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/
EN-DE-PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX-
%3A32012R0650).
6. Soriano Barabino, G. (2020). Cultural, textual and
linguistic aspects of legal translation: A model
of text analysis for training legal translators.
International Journal of Legal Discourse, 5(2),
285–300. <https://doi.org/10.1515/ijld-2020-2037>.
7. Zeifert, M., Tobor, Z. (2022). Legal Translation
Versus Legal Interpretation. A Legal-
Theoretical Perspective. *International Jour-
nal for the Semiotics of Law*, 35, 1671–1687.
<https://doi.org/10.1007/s11196-021-09837-7>.